

گسترش اسلام سیاسی در فصل بیداری اسلامی

■ محمد معرفی

اشاره

این مقاله به تاثیر جنبش بیداری اسلامی در کشورهای پرداخته که طی دو سال گذشته تحولات عمیقی در این کشورها رخ داده است.

اشاره این مقاله به گروه‌ها، احزاب و تشکل‌هایی است که با تمسک به «ایدئولوژی اسلامی» توانستند به رهبری کشور دست یابند و قدرت را به دست بگیرند.

«حزب النهضة» در «تونس» و «آخوان‌المسلمین» در مصر نمونه بارزی از این احزاب و گروه‌های اسلامی هستند که خورشید آنها در دوران بیداری اسلامی طلوع کرده است. برای جا انداختن بهتر موضوع مقاله به بررسی ریشه‌های سیاسی حزب‌النهضة در

بدون شک انقلاب‌های بهار عربی(بیداری اسلامی) یک فرصت تاریخی مناسب برای دستیابی جنبش‌های اسلام سیاسی در دوران معاصر به وجود آورده است. اسلام سیاسی توانست رژیم‌های درنده‌ای را از پیش پای بردارد و به انقلابیون این امکان را داد تا آنها خود و افکارشان را به مردم عرضه کنند.

برای نمونه «جنبش النهضة» در تونس و «جماعت‌آخوان‌المسلمین» از طریق «حزب آزادی و عدالت در مصر» توانستند دیگر احزاب و گروه‌ها را پشت سر بگذارند و اکثریت آرا را به دست آورند. برای فهم بیشتر تاثیر انقلاب‌های عربی بر چهره اسلام سیاسی، لازم است گریزی کوتاه به تاریخ معاصر جنبش‌هایی زد که ستاره بخت آنها در بهار عربی درخشیدن گرفت. تا از این طریق به نحو احسن به افکار و مواضع آنها در زمینه مشارکت سیاسی و فعالیت دموکراتیک پی برده پس از آن امکان رصد کردن و بررسی تغییراتی که در جریان این حادثه بزرگ بر آنها رفته است، ممکن خواهد بود.

۱- جنبش النهضة در تونس

«جنبش النهضة»-به عنوان مهم‌ترین جنبش اسلامی در تونس در سال ۱۹۷۲ میلادی پایه‌گذاری شد و در سال ۱۹۷۴ اعضای آن به انتشار یک مجله برای فعالیت‌های فکری خود اقدام کردند. در سال ۱۹۷۹ نخستین کنگره آن به صورت مخفیانه در شهر «سوسه» برگزار شد و اساتنامه آن به تصویب اعضاء رسید.

اما جنبش النهضة فعالیت‌های خود را در سال ۱۹۸۱ علنی کرد و «راشد الغنوشی» استاد فلسفه و منطق اسلامی و عضو دفتر ارشاد بین‌المللی جماعت اخوان‌المسلمین که پس از ۲۱ سال تبعید در انگلستان به تونس بازگشت از افراد بارز در تأسیس آن به شمار می‌رود.

همچنین عبدالفتاح مسورو (وکیل) و حمادی‌الجیالی (نخست وزیر مستعفی) و دکتر المنصف بن سالم از دیگر رهبران پایه‌گذار جنبش النهضة در تاریخ معاصر تونس به شمار می‌روند. این جنبش در اساننامه‌اش وابستگی خود را به اخوان المسلمین مورد تاکید قرار نداده، اما آن را نمی‌فهم نکرده است، با این حال برخی از منابع بر این باورند که شکل گیری النهضة براساس شالوده فکری اخوان‌المسلمین پایه‌ریزی شده است.

«صلاح‌الدین الجورشی» روزنامه‌نگار تونس‌ی خاطرنشان کرده است که راشد الغنوشی رهبر جنبش النهضه جماعت اخوان‌المسلمین را هم‌پیمان خود می‌داند نه مرجع تصمیم‌گیری برای خود.

فعالیت‌های جنبش النهضة

این جنبش در ابتدای فعالیت خود به تبلیغ افکار خود از طریق برگزاری مراسم در مساجد و گروه‌های قرآنی اکتفا کرد اگر چه در همان ابتدا راشدالغنوشی و مورو به ده سال زندان محکوم شدند ولی در سال ۱۹۸۴ بر اثر پادرمیانی یک وزیر بانفوذ در دولت بن علی توانستند از حبس رهایی یابند.
با این وجود دهه ۸۰ شاهد اوج فعالیت جنبش النهضة و درگیری آن با حاکمیت وقت بود و در سال ۱۹۸۷ راشدالغنوشی به جرم فعالیت علیه رژیم به کار با اعمال شاقه و حبس ابد محکوم شد و این جنبش به بمب‌گذاری در تونس متهم شده البته این جنبش در اعمال خشونت‌آمیز از جمله حمله به دفتر حزب حاکم در «باب سویفه» در پایتخت تونس و انفجارهای شهرهای «سوسه» و «المسنیتیر» در سال ۱۹۸۶ که به زخمی شدن ۱۳ جهانگرد منجر شد نقش داشته است.

جنبش النهضة همچنین در هفتم نوامبر سال ۱۹۸۷ از سرنوگونی رژیم «حیبب بوریقبه» رئیس‌جمهور وقت تونس استقبال کرد، چرا که حکومت جدید در نخستین ماه‌های بر سر کار اقدام خود، اقدام به آزادی بسیاری از اعضای جنبش از زندان‌ها نمود.

اشاره

فلسفه گنجاندن حق وتو درمنشور سازمان ملل متحد چه بود؟

تاکتون قدرتهای بزرگ چه بهره‌هایی از حق وتو برده‌اند؟ آیا ظهور قدرتهای بزرگی چون برزیل و هند، تغییر در اعضای باشگاه دارندگان حق وتو را امکانپذیر یساخته است؟

این سوالات نشان از حساسیت این موضوع در افکار عمومی جهان و تاثیرگذاری آن دارد که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است.

حق وتو

حق وتو یکی از جلوه‌های نظم بین‌المللی استقرار یافته پس از جنگ جهانی دوم و شکل گیری سازمان ملل متحد است.
حق میزور مسئلهای بسیار مناقشه برانگیز درجریان تصویب منشور ملل متحد درسال

دریچه ای به جهان
kharegi@kayhannews.ir

دست «حسن البنا» در شهر «اسکندریه» تأسیس شد و در پایتخت مصر رشد ونمو کرد. اما چندی نگذشت که گروه‌های دیگری در سایر کشورها با شیوه تفکر آنها شکل گرفت به نحوی که امروز به ۷۲کشور عربی، اسلامی و غیراسلامی در قاره‌های مختلف جهان رسیده است.
آخوان‌المسلمین خود را گروهی اسلامگرا می‌داند که به اصلاح کامل امور این است که امروز النهضة در محک آزمایش تاریخی قرار دارد.

بر این اعتقاد است که لزومی ندارد بند به بند اعلامیه منشورجهانی حقوق انسان به خصوص در مورد آزادی بیان وقلم در قانون اساسی تونس اجرا شود، چرا که برای این آزادی‌ها، حد و مرزهای دینی و اخلاقی وجود دارد.

اما در اینجا، این سوال حول تناقض مواضع النهضة به ذهن خطور می‌کند که از طرفی خودش خواهان دموکراسی است و بر اجرای آن اصرار دارد، اما از سوی دیگر، اصول اولیه آن را نمی‌پذیرد.
مثلا در این مورد، آقای «خمیس الماجری» از رهبران سابق النهضة در مصاحبه‌ای گفته بود که «هیران النهضة سلفی‌هایی بودند که دموکراسی را تکفیر می‌کردند و تنها دموکراسی را از دیدگاه شریعت می‌پذیرفتند.

خانم «زهبه رجب» فعال رسانه‌ای و حقوقی چیگرای تونس نیز النهضة را یک جریان فکری می‌داند که اعتقادی به دموکراسی و دستیابی مسالمت‌آمیز به قدرت ندارد!؟

این در حالی است که همچنان موضوعاتی از قبیل «زادی» و «حقوق بشر» در بین اسلامگرایان تونس مورد بحث و جدل است چرا که از دیدگاه آنها ممکن است برخی از موارد آن با ارزش‌های اسلامی در تضاد باشد.
در کنار این‌ها، موضوعاتی مانند «حقوق زنان» و «عدالت» از سخت‌ترین و پیچیده‌ترین مسائلی به شمار می‌رود که در پیش روی اسلامگرایان برای تطبیق با موازین و ارزش‌های جهانی قرار گرفته است.

جنبش اخوان احزاب عدالت و آزادی) در مصر
جماعت اخوان المسلمین در سال ۱۹۲۸ به

* جنبش النهضة در تونس و جماعت

اخوان‌المسلمین در مصر رهبری بیداری اسلامی را در انقلاب‌های بهار عربی بر عهده گرفته‌اند.

* بیداری اسلامی منطقه بسیاری از رژیم‌های وابسته و مستبد در کشورهای عربی را سرنگون کرد و آنها را به زباله‌دان تاریخ فرستاد.

حق وتو و امنیت جهانی

چه بود؟ حق وتو چه نفعی برای جامعه جهانی دارد؟ تاکتون قدرتهای بزرگ چه استفاده‌هایی از حق وتو برده‌اند؟ حق وتو چه تاثیری بر جایگاه سازمان ملل متحد، به عنوان نهاد بین‌المللی حافظ حقوق کشورها داشته است؟

آیا ظهور قدرت‌های بزرگی چون برزیل و هندوستان، تغییر در اعضای باشگاه دارندگان حق وتو را امکانپذیر ساخته است؟
با وجود حق وتو، اصلاح ساختار سازمان ملل متحد که در این سال‌ها مطرح شده است، تا چه میزانی قابلیت عملیاتی شدن دارد؟ حق وتو چه تاثیری برصلح و امنیت جهانی داشته است؟

منبع: شبکه خبر

صفحه ۸
یک‌شنبه ۱۸ فروردین ۱۳۹۲
۲۶ جمادی الاول ۱۴۳۴ – شماره ۲۰۴۶۱

براساس ماده ۹ اساسنامه جماعت اخوان‌المسلمین، «مرشد‌العام» (رهبر فکری) در رأس آن قرار دارد و «مکتب ارشاد» و «شورا» که تاثیرگذار هستند زیر نظر وی فعالیت می‌کنند.
مکتب ارشاد رهبری قانون‌گذاری عالی اخوان‌المسلمین و ناظر بر نحوه تبلیغ، ارشاد و راهبری آن است.
اعضای آن نیز از طریق رأی مخفی انتخاب می‌شوند و مدت عضویت نیز به چهار سال هجری محدود شده است.
این در حالی است که شورای عمومی یا «هیئت‌التاسیسه» نیز مدت زمان عضویت افراد را به چهار سال هجری محدود کرده است.

از رهبران معروف و معاصر جماعت اخوان‌المسلمین در جهان سیاست می‌توان از «محمد مرسی» نخستین رئیس‌جمهور اسلامگرای مصر، «علی عثمان محمد طه» معاون اول رئیس‌جمهور سودان، یوسف ندا بازرگان و رئیس بانک التقوی، خالد مشعل رئیس دفتر سیاسی حماس، اسماعیل هنیه نخست‌وزیر مردمی دولت فلسطین و «محمد الحسن ولد الددو الشقیطی» رهبر حزب التجمع الوطنی موریتانی نام برد که در صحنه سیاسی فعال هستند.

اخوان‌المسلمین و اسرائیل
اخوان‌المسلمین رژیم صهیونیستی را هیچ‌گاه به رسمیت نشناخته است و «محمدمهدی عاکف» رهبر سابق آن در این مورد می‌گوید:
این موضوع از اصول ثابت جماعت اخوان‌المسلمین است و جای بحث و جدل در آن وجود ندارد.
از نظر جماعت اخوان‌المسلمین، اسرائیل یک رژیم اشغالگر است که سرزمین‌های عربی و اسلامی مقدس ما را غصب کرده است.
پایه‌های این رژیم بر روی مجسمه و خون مسلمانان قرار دارد و برای نابود کردن آن حتی اگر در طولانی مدت باشد، اقدام خواهیم کرد.

همچنین در جنگ‌های گذشته اعراب با اسرائیل اخوان‌المسلمین دوش به دوش سایر رزمندگان جنگیدند و موضوع فلسطین در مسائل سیاسی، ادبی، فرهنگی و اجتماعی آنها بسیار

* اخوان المسلمین

هیچ گاه رژیم صهیونیستی را به رسمیت نشناخته است و آن را یک رژیم اشغالگر می‌داند.

* جنبش‌ها و احزاب

اسلامی، تنها راه حل اصلاح امور و بهبود زندگی مردم را مدنظر قرار دادن تعالیم اسلامی می‌دانند.

پررنگ است. لازم به ذکر است که جنبش حماس تقریبا تمامی ایده‌های جماعت اخوان‌المسلمین در مورد فلسطین را الگوی خود قرار داده و از آن پیروی می‌کند.

البته اخوان‌المسلمین پس از به قدرت رسیدن در انقلاب ۲۵ ژانویه سال ۲۰۱۱ در خصوص پیمان کمپ‌دیوید اعلام کردند که با آن مخالف نیستند، اما اصلاحاتی در آن را ضروری و لازم می‌دانند.

حزب سلفی النور
حزب سلفی‌النور پس از پیروزی انقلاب مردمی ۲۵ ژانویه در سال ۲۰۱۱ تأسیس شد و به عنوان بخش سیاسی جماعت سلفی‌های مصر به شمار می‌رود.

محمد اسماعیل المقدم – یاسر برعامی- ابوادریس، سعید عبدالعظیم – احمد فرید و احمد کاردها را بر می‌گیرد که می‌توان از مهم‌ترین و برجسته‌ترین شخصیت‌ها به حسن‌الطهیبی- سید قطب- فتحی یکن، احمد یاسین- وجدی غنیم- راشد الغنوشی- یوسف القرضاوی- عمو التلمسانی- محمد حامد ابوالنصر- مصطفی شهرور- مامون‌الطهیبی- محمد مهدی عاکف- محمود بدیع و دیگران در تاریخ معاصر اشاره کرد.
در دهه ۳۰ قرن گذشته میلادی، فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی اخوان‌المسلمین به اوج خود رسید و در بسیاری از جریان‌های سیاسی و اجتماعی تاثیرگذار بودند.
در سال ۱۹۴۲ در جنگ دوم جهانی اخوان‌المسلمین اقدام به گسترش و تبلیغ افکار خود در شرق آردن و فلسطین کردند، همچنان که بخش سوریه‌ای آن در سال ۱۹۴۴ به دمشق انتقال یافت.

جماعت اخوان‌المسلمین از معتبرترین و ریشه‌دارترین تشکیلات دینی و سیاسی در جهان معاصر به شمار می‌رود که در مصر و بسیاری از کشورهای عربی حضوری فعال دارد.
در جهان عرب نیز بسیاری از جریان‌ها و گروه‌های سیاسی حاضر در صحنه سیاسی دنباله‌رو جماعت اخوان‌المسلمین به شمار می‌روند، که به معروف‌ترین آنها می‌توان به حزب آزادی و عدالت، عدالت و توسعه، تشکل اصلاح و تنمیه، جنبش حماس، حزب تجمع بین، جمعیت اصلاح اجتماعی و جنبش النهضة و غیره اشاره کرد.

